

RECENSIONER

Fattigsafari

Darren McGarvey
Atlas förlag (2019)

”Såna som jag skriver inte böcker – det är i alla fall vad min hjärna säger åt mig hela tiden.” Så börjar boken *Fattigsafari* av rapparens Darren McGarvey. Uppvuxen i fattig arbetarklass vet han varför folk från dessa utsatta områden känner sig så arga och förbisedda. Men det är sällan som någon efterfrågar deras åsikter. Nu vill han förklara att varken vänstern eller högern förstår vad fattigdom är.

I *Fattigsafari* får vi följa Darren McGarvey när han tar oss med till förorter i Glasgow där människor lever i fattigdom. Läsarna får här se fattigdomen ur de fattigas perspektiv istället för, som så ofta, ur medelklassens. Ofta är det så att när diskussioner om fattigdom förs, förs de av personer med mycket liten egen erfarenhet av fattigdom, skriver han.

Darren McGarvey är rappare och tack vare hans förmåga att sätta ord på sin tillvaro blir han någon man lyssnar på. Han reser sig ur fattigdomen, lyckas sluta med droger och skriver alltmer.

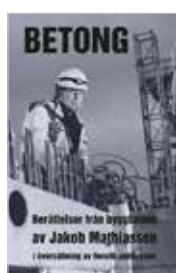
En händelse där klasskillnaderna blev extra tydliga var när konstnären Ellie Harrison 2016 tilldelades 15 000 pund för ett projekt där hon under ett år inte skulle få resa någonstans. När projektet presenterades väckte det omedelbart en stark reaktion från arbetarklassen som ofta under hela sina liv var fast i staden. Darren deltog i debatten.

”När Skottlands kulturråd bestämmer sig för att finansiera en ensam konstnärs undersökning av hur det påverkar ens sociala liv, karriär och psykiska hälsa att vara fast i Glasgow utan möjlighet att ta sig därifrån, då är det f*n inte konstigt att vissa Glasgowbor blir förbannade. Det finns

tusentals konstnärer som uttrycker hur det är att leva i fattigdom. De är ofta marginaliserade. Enligt en studie som nyligen publicerades i The Guardian domineras konstvärlden av medelklasspersoner. Ellies projekt är ett typexempel på detta. Det är fruktansvärt respektlöst att låta någon åka fattigsafari.”

Jag rekommenderar boken, den är mycket bra och läsvärd och borde nå ut till många.

Jane Morén

Betong Berättelser från byggboden

Jacob Mathiassen
Översättning: Henrik Johansson.
Celanders förlag (2019)

Betong är en bok med hög igenkänningsfaktor för alla dem som har erfarenhet av kroppsarbete. Här finns de värkande kropparna, knän som inte längre orkar bära en kropp som alltför länge och alltför ofta utfört arbeten den inte borde ha gjort. Axlar och nacke som smörjs med Tiger-balsam på utsidan, öl och hasch på insidan, en kamp där utgången är given. Till det kommer alla de ryggar som var och en har sina individuella, lidandes historia.

Men här finns också arbetsglädjen, munhuggandet med arbetskamraterna, de ständiga bråken med basar och idioter som ingenting begriper. Solen som skiner en vacker förmiddag i mars, hoppet och längtan som äntligen får göra entré efter en lång och grådaskig vinter, fikarasten som dras ut lite extra, det kan man gott unna sig, arbetet som genast går lite lättare, den där grå och tungrodda massan av flytande betong som inte är vars och ens personliga fiende, nej tvärtom, den ger yrkesstolt till var och en som sett broar växa

fram undan för undan, huskroppar som sväljer stora massor av betong som rinner ur snabeln på de otåliga betongbilarna som står och frustar på tomgång.

Sommar och vinter, vår och höst, allt rör sig runt arbetet, vad blir det för väder idag? För varmt? För kallt? För regnigt och blåsigt? Dimman från Öresund bäddar in arbetsplatsen i grå sockervadd, tät och lite mystisk, ger upphov till ännu en skröna att berätta i boden när klockan äntligen visar på kvart i nio och man får ta fram sin matlåda ut värmeskåpet, eller göra som ynglen, värma någon hopplöst tråkig jägarbiff i mikron, försvarar sig med att maten innehåller både klyftpotatis och morötter, ja just det, det finns ärtor också, gröna.

Men man måste inte ha jobbat på byggen för att läsa boken. Mycket av det som gestaltas eller berättas om har de flesta av oss upplevt. Slitet och de värkande kropparna finns i många branscher, inte minst inom sjukvården och förskolan, äldreården och skogsbruket samt en mängd andra arbetsplatser. Detta trots alla vackra ord på kongresser eller i riksdagen; allt handlar i slutänden om pengar och fördelningen av dessa slantar som några arbetat ihop och andra tillgodogör sig av. Den ständiga klasskampen, den finns på var sida i boken, skiner igenom i orden som sägs, tankarna som tänks och besluten som tas långt över de berördas huvuden. Mathiassen visar upp en arbetarklass som är besviken på arbetarrörelsen, arbetare som därför vilset irrar omkring utan att egentligen veta vilket ben de ska stå på, vem som ska få deras dyrbara röst. Besviken på en arbetarrörelse som har allt färre arbetare i de rum där besluten tas.

Och samtidigt: vem vill inte stå på ett hustak och spana ut över staden en vacker dag i april, kisa mot himlen och locka fram den där nysningen som gör gott i hela kroppen och som för ett ögonblick ger glömska åt allt det som skaver och irriterar, tränger undan en kropp som inte lyder längre men som just då lägger sig ner på en solvarm takplåt och bara njuter, och vem vet, kanske det blir en kort slummer också. Det är aldrig fel.